

ЧАСТИНА ПЕРША

1

— То що ж далі?

Ми, *тоєсть* я, Алекс, і три мої дружбана — Піт, Джорджі й Дим (у цього й справді замість мізків був *сплашної* дим), сиділи в молочному барі «Карова», напружуючи *ізвіліни*, чим би його заповнити вечір і оту лайняву зимову холодну мерзоту (добре хоч без дощу). Бар «Карова» був молочно-плюсовим *местом*; ви, братва, мабуть, уже й забули, що це за *места*, адже *мір* міняється дуже *бистра*, і всі про все забувають миттю, а *газет тем* *болеє* ніхто не читає. Так от, у тому барі продавали молоко і плюс до нього. Дозволу на продаж спиртного вони не мали, а нові *вещі* закон тоді ще не забороняв, тож вони додавали скільки завгодно всякої *дряні* у звичайнісіньке молоко. Ви могли пити його з *кальосамі*, з хімією, з дурью чи з таким іншим лайном, ловити кайф і чверть години споглядати на кінчику свого лівого черевика Господа Бога з його небесним військом і всіма святими, аж поки яскраві спалахи не осяють ваш мозок. Або ж пити молоко з бритвочками, як ми це називали: воно заводило вас і підштовхувало *маласть пахуліга-ніть*, усією своєю якогось чувачка *атметеліть*. Саме таке молоко ми й хлебтали того вечора, що оце з нього я починаю *свой* *расказ*.

Кишені в нас були напхані *деньгами*, тож заради бабок зовсім не обов'язково було дубасити в завулку *каково-нібудь* лоха й дивитися, як він сходить кро-

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

Ентони Берджес і механічний апельсин

в'ю у калюжі, поки ми рахуємо здобич і ділимо її на чотирьох; або *виделивать* жорстокі штуки з тремтячою *седой тьолкой* у крамниці, а тоді линяти, хапаючись зі сміху за животики. Але, як то кажуть, гроші — не головне.

Ми, усі четверо, були в *трендовом прикідє*. У ті часи це означало носити вузюсінькі дудочки з ушитими в *ширінку вставками*, схожими на металеві *формачки* для *желе*. Вони були різної форми і непогано, в *случай чьо*, захищали. А *вабще* — це було просто круто. Форму вставки за певного освітлення можна було *чьотко* розпізнати. Я мав *формачку* у вигляді павука, Піт — у вигляді *ладоні*, Джорджі — дуже химерну, у вигляді квітки, а той *бівень* Дим мав жлобську латку у вигляді блазенського *ліца*. Він узагалі не відзначався кмітливістю й був «найдимніший» з усіх нас чотирьох, справжній тобі *тупой верзіла*. Ми носили також короткі куртки без лацканів, але з величезними накладними *плечами* — *іздевательство* над розкачаними *пацанами*. А на шию, братва, ми пов'язували бандани брудно-білого кольору, які нагадували *картофельное* пюре з подобою візерунка, що його лишає *виделка*. Ми мали не надто довгі патли й були взуті в тупоносі, *моцниє*, як для бійки, *завнадави*.

— То що ж далі?

Біля *стойки* сиділи рядком три *халяви*, але ж нас, *пацанов*, було четверо, і ми дотримувалися правила: один за всіх і всі за одного. *Тьолкі тоже* були прикинуті як треба — одна у фіолетовому, друга в зеленому, третя в *аранжевом паріке*, що коштували тим *девахам* щонайменше три-чотири тижневі заробітки, а *раскраску* всі мали бойову (обведені *зласкі* й густо намазюкані *ротікі*). *Девахі* були в прямих довгих чорних сукнях, а на грудях кожна носила невеличкий блискучий значок із хлопчачим ім'ям — Джо, Майк чи щось таке. Ма-

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

Anthony Burgess | A CLOCKWORK ORANGE

буть, то були *мальчікі*, з якими вони встигли переспати до чотирнадцяти років. *Тьолкі* все позирали в наш бік, і мені вже кортіло закомандувати нам трьом (краєчком рота, ясна річ) вийти й трохи розважитися сексом, покинувши Дима, який саме почовгав купити палітру білої рідини, цього разу з хімією, але то не відповідало б правилам гри. Дим був хоч і потворний, як і його ім'я, одначе *настоящій*, залізний боець і добре бився ногами.

— То що ж далі?

Чувак, що сидів поряд зі мною на довгій ворсистій канапі, яка тяглася вздовж стін, вже «приїхав». Він вибалушив *глаза* й *белькотів*: «Туманні праці Арістотеля, викидаючи *цикламенів*, набувають достатньої *форфікуляції*». *Ясен пень*, він уже дав *мозгам толчок* і розкумарився — мені той стан був знайомий, я його, як і всі ми, не раз *ащущал*, але тепер вирішив, що це — *вещь* для боягузів, братва.

Ти ковтав собі молоко, а тоді розлягавсь, і тебе поглинала *мисль*, що все навколо — спогади. Ти *всьо чьотко* бачив — столи, стереоколонки, лампи, *тьолок і мальчіков*, одначе все воно було ніби й реально, але насправді не існувало. Ти був загіпнотизований носакom свого черевика чи туфлі, а то й нігтем, і почувався так, наче тебе схопили за барки й почали трясти. І трясли доти, доки не витрушували *всьо до остатка*. Ти втрачав і тіло, й ім'я, і душу, але тебе ніщо не обходило, бо ти з нетерпінням чекав одного: коли твій черевик чи ніготь стане жовтим, а тоді ще жовтішим, і ще. Зрештою лампи вибухали, наче атомні бомби, а носак черевика, ніготь або й брудна пляма на холоші перетворювалися на велике-превелике *место*, більше за Всесвіт, і ти саме збирався стати перед Господом Богом, коли все раптом уривалось. Ти повертався назад з перекошеним *лицом* і скімлив: «Ой-ой-ой!» Певна річ, це був великий кайф, але ж і велике боягузтво. Адже ми живемо на землі не

заради того, щоб доторкнутися до Бога. Це тільки висмоктує з чловека всю його силу й дух.

— То що ж далі?

Увімкнули стерео, і *вознікло* *ощуценіє*, ніби голос співачки-чувачки *перелетаєт* з одного кутка бару в другий, здіймається до стелі, знову падає на підлогу, кидається від стіни до стіни. Берті Ласкі прохрипіла стару пісеньку «Ти стираєш з мене фарбу». Одна з трьох *тьолок* біля *стойкі* — та, що в зеленій перуці, — почала надувати й утягувати під «музичку», як вони називали те виття, *свой животік*. Я нарешті відчув *приход* від бритвочок у старому доброму молоці й тепер був готовий напасти всією сворою на якогось *чувачка* і *атметеліть* його. Тож дзявкнув по-собачому:

— Гайда! Гайда! Гайда! — І зацідив кулаком свого сусіда, який усе ще щось белькотів. Я *железно* зацідив йому у вухо, одначе він тільки байдуже провадив далі: «Телефонні причандали, тю-тю-тю і руба-дуба-дуба». Згодом, коли він прийде до тями, йому, безперечно, болітиме забите місце.

— Куди гайда? — спитав Джорджі.

— Та так, *прашвирньомся*, братва, може, що трапиться по дорозі.

Отож ми випхалися в глупу зимову *ночку*, спустилися бульваром Маргдніти, повернули на Бусбай-авеню і там знайшли те, чого шукали, — *крохатное* посміховисько для початку. Це був схожий на шкільного вчителя *дражацій старпъор* в окулярах, який хапав ротом холодне нічне повітря. Під пахвою він ніс книжки, у руці тримав чорну парасольку і вийшов с *біблію*, в яку о цій порі майже ніхто не ходив. Загалом, коли сутеніло, у місті рідко можна було зустріти *абичних людей*, бо полісменів поменшало, а от *хуліганов* вистачало, тож схожий на вчителя *человек* був єдиним перехожим. Ми *вежливо* *подрулілі* до нього, і я сказав:

— Вибачай, друже.

Коли він завважив, як ми четверо спокійно, ввічливо й усміхнено підходимо до нього, то трохи здреїфив, одначе голосно, якучила, і намагаючись приховати існує, відповів:

— Так, прошу. Що вам потрібно?

— Бачу, у тебе під пахвою книжки, друже, — провадив далі я. — У наш час зустріти людину, що й досі полюбляє читати, — приємна несподіванка.

— Он як? — здивувався він і аж затремтів. — Розумію. Він подивився на кожного з нас по черзі й побачив, що стоїть в оточенні веселих, ввічливих хлопців.

— Так, — підтвердив я. — Я б із величезним інтересом подивився, *с тваєво пазваленія*, на книжки, які ти оце тримаєш під пахвою. Над усе на світі люблю гарну чисту книжку, *дружище*.

— Чисту? — перепитав він. — Чисту?

Цієї миті Піт вихопив у нього три книжки і бистра роздав їх нам. Кожен із нас, окрім пришелепкуватого Дима, одержав по книжці. У мене в руках опинилась «Елементарна кристалографія». Я розгорнув її та зауважив:

— Чарівно, високий клас!.. А це що таке? — раптом перелякано вигукнув я. — Яке брудне *ругательство*, соромно навіть дивитись! Ти розчарував мене, *дружище*, такого я від тебе не сподівався.

— Але ж... — спробував заперечити учіла. — Але ж, але ж...

— А тут, — підхопив Джорджі, — на мою думку, вже справжня бридота! Одне *ругательство* починається на «х», а друге — на «п». — Він тримав у руках книжку під назвою «Чудо сніжинки».

— Ага! — і собі докинув недоумкуватий Дим, що саме *пасматрел* через Пітове плече і, як завжди, перегнув палку. — Ондечки розповідається про те, що він

із нею зробив, ще й намальовано. То ти, — просичав він, — просто старий розбещений крутій!

— І це в твої то роки, *дружище!*.. — дорікнув я і став роздирати книжку, яку тримав у руках.

Решта заходилася робити те саме зі своїми книжками. Дим із Пітом шматували «Ромбоедричні системи»

— Постривайте! — закричав *древній учіла-мучіла*. — Це ж не мої книжки, — це власність муніципалітету! Справжнє неподобство! Вандалізм! — І ще щось в *етам роде*. Він навіть спробував був відібрати у нас книжки. Зворушлива сцена!

— Ет, то ти заслуговуєш, щоб тебе провчили, *дружище*, — зауважив я.

Та «Кристалографія» мала дуже міцну оправу, старовинну, виготовлену за тих часів, коли *вещі* робили ще навечно, і розірвати її було дуже важко. Тоді я почав видирати сторінки і жбурляти їх жменями, наче величезні сніжинки, на *старпюра*, який усе волав, і решта хлопців зробили те саме — Димчик ще й став, як той блазень, пританцьовувати.

— Ось тобі! — примовляв Піт. — Кукурудзяні пластівці для сраного читача паскудних книжок!

— Ах ти ж гидка *разваліна!* — лайнувся я, і ми взяли за старого. Піт схопив його за *зrabлюхі*. Джорджі розтяг йому пальцем, мов гачком, *хавальнік*, а Дим витяг звідти штучні зуби — верхню й нижню щелепи. Він шпурнув ті щелепи на асфальт, а я став товкти їх черевиком. Але вони виявились надто міцні — з нової класної пластмаси. Старий *хрен* щось булькотів:

— Буль, вуль, муль!..

Тоді Джорджі відпустив його *шльопи* з виляском і приклався кулаком до беззубої пасти, звідки почувся стогін і *красіва бризнула кров*. Далі ми роздягли *беднягу*, стягнувши з нього верхню *адежду*, лишивши його в довгих трусах (*старінних* — Дим *са смехам* навіть на-

хилився, щоб краще їх роздивитись). Насамкінець Піт легенько двигонув учіла по башке, і ми відпустили його з Богом. Він поплентався геть, заточуючись, хоч піхнули його несильно, ох-ох-охаючи й не розуміючи, ні де він, ні що з ним. А ми, поглузувавши, почали вивертати його кишені — Дим у цей час пританцьовував з чорною парасолькою. А втім, поживитись було майже нічим. Кілька доісторичних листів, ще 60-го року, з «моїм любим» і такою іншою *фігньой*, кільце для ключів і *престарая* авторучка, з якої протікало чорнило. Тупоголовий Дим облишив, звісно, свій танок із парасолькою і взявся читати вголос один з листів, демонструючи безлюдній вулиці свою грамотність.

— «Мій любий!.. — несамовито вигукував він. — Я думатиму про тебе на відстані! Сподіваюсь, ти не забудатимеш тепліше вдягатися, коли виходитимеш увечері з дому!..» — Дим на все горло заржал: «Бу-га-га!» — і вдав, ніби підтирається тим листом.

— Досить! — кинув я. — Кінчаймо, братва!

У штанях *старпюра* нашкребли *малость* бабок (себто грошей), не більше троячки — мізер порівняно з нашими *бабками*, і ми їх просто порозкидали. Тоді потрошили парасольку, порізали на клапті *учілови тряпки* і, пустивши їх за вітром, поставили крапку на *тому старпюре*. Отак. Не багато, ясна річ, але я зовсім не збираюся ні перед ким виправдовуватись — вечір тільки починався. Бритвочки з молоком усмокталися в кров, і ми були на *взводе*.

Треба було повторити *то же самое*, заодно спорожнити кишені, перш ніж *зграбнуть* крамницю, і таким чином купити собі наперед алібі. З таким наміром ми посунули до «Герцога Нью-Йоркського» на Еміс-авеню, знаючи, що в тому барі завжди три-чотири *бабушкі* дудлять пиво на ДД (державну допомогу). Ми враз перетворилися на *зразкових мальчиків* і почали лагідно,

як на вечірній молитві, до всіх усміхатися. Але ті старі зморшкуваті п'янички вмиль затремтіли і їхні венозні *з'раблі* зі склянками затрусилися, розбризкуючи пиво на стіл.

— Облиште нас, хлопці, — прошамкала одна з бабушенцій. На її обличчі відбилися сліди тисячоліть. — Ми бідні старі жінки.

Ми тільки вишкірилися у відповідь, посідали поряд і дзеленькнули у дзвіночок, підкликаючи офіціанта. Коли він, перелякано витираючи брудним фартухом *ладоні*, підійшов, ми замовили чотири «ветерани» — суміш рому й шерібренді, дуже популярний у той час коктейль (дехто любляв ще канадський варіант — з лаймовим соком).

— А цим бідним *бабушкам* принеси щось похрумкати, — наказав я офіціантові. — Кожній по великій порції шотландського віскі й чогось на зубок.

Я вивернув бабло з кишені на стіл, братва, і решта хлопців зробили те саме. Переляканим старим п'яничкам принесли подвійне бухло, і вони геть розгубилися, не знаючи, що й сказати. Зрештою одна з них спромоглася на «спасибі, хлопчики», хоч відчувалося, усі вони думали: тут щось не те. Так чи так, ми купили кожній по пляшці коньяку «Генерал янкі» з собою, а я ще й заплатив, щоб їм видали другого дня по десятку кухлів пива і вони більше не смерділи біля стойки. На *астальное бабло* ми накупили, братва, всього їстівного, що тільки продавалося в том *месте*: тістечок, сухих кренделиків, сирних паличок, хрусткої картоплі, шоколадних плиток. І все це — для отих підстаркуватих *тьоток*. А тоді оголосили:

— За мінуту повернемось.

— Спасибі, хлопці. Хай береже вас Бог, — тільки й спромоглися пробулькотіти бабушенції, коли ми попхались на вулицю без пенса в кишенях.

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

Anthony Burgess (A Clockwork Orange)

— Сам собі здаєшся *такім порядочним*, що аж гидко, — зауважив Піт.

Твердолобий Дим, *било відно*, анічогісінько не врубав, одначе притримав язика, боячись, що його обізвуть *дураком і тупоголовим*. Ми завернули за ріг і вийшли на Етлі-авеню, де ще була відчинена ота крамниця з солодощами та сигаретами. Уже місяців три ми її не чіпали, тож у цьому районі взагалі було спокійно — патрульні *менти* (цебто озброєні полісмени) в ті дні трималися вище по річці. Ми натягли маски — новенькі, *кльовие*, кожна була схожа на якусь історичну особу (коли купуєш таку маску, тобі навіть називають ім'я); я мав маску Дізраелі, Піт — Елвіса Преслі, Джорджі — Генріха VIII, а тупорилий Дим — поета Пе Бе Шеллі. Маски приховували все обличчя до останньої волосинки й були виготовлені з особливого еластичного матеріалу, так що після всього їх можна було навіть згорнути й запхати в черевик. Отож натягли ми маски й зайшли втрюх до крамниці. Піт лишився надворі *на стрьоме*, хоч довкола й панувала тиша. У крамниці ми одразу посунули до власника, такого собі Слоуза — *не человек, а холодец* у портвейні. Він миттю збагнув, що й до чого, і прожогом метнувся за прилавок, де був телефон і де, мабуть, він тримав свою добре змащену шестизарядну «пушку». Дим *со скоростью* птаха перепурхнув через прилавок і почав кидатися коробками з тютюном, які розбивались об великий плакат, що на ньому якась *тьолка* либилася до покупців і виставляла на показ *сіські*, рекламуючи нові цигарки. Ще мить — і ми побачили, як у глибині крамниці за портъерою наче прокотився клубок. То Дим і Слоуз зчепилися в смертельній бійці. З-поза портъери чулось пихтіння, рохкання, удари, гуркіт падіння, лайка, і, нарешті, — «брязь! брязь! брязь!» — то били скло. Матуся Слоуз, дружина власника магазину, заціпеніла за прилавком. Щомиті вона могла заре-

петувати: «Гвалт! Рятуйте!» — отож я мі́гам перестрибнув через прилавок і схопив її — теж достоту слониха, ще й парфумами від неї перло так, що аж в роті гірко, а величезні сіські аж ходором ходили, наче могутній вібратор. Я рукою затулив їй рота, щоб вона не заверещала на весь світ, але та сука щосили вкусила мене за долоню, і перший скрикнув саме я, а тоді й вона заверещала, закликаючи поліцію. Довелося долбануть її гирею, а тоді ще й потягти потужним ломиком, яким вони відкривали ящики. Нарешті вона вмилася юшкою, як отой старий учіла, ми кинули її на підлогу, для приколу розірвали на ній адежду, ще й легенько копнули кілька разів ногами, щоб не стогнала. Коли я побачив її розкарячену, з голими сіськами на підлозі, то мимоволі подумав, чи не встигну я її ще й... А втім, часу вже не лишалось. Випорожнивши касу — здобич виявилась чималою — і прихопивши кілька коробок найкращих цигарок, ми злиняли.

14

— *Ахренеть*, той гад здоровий, як бугай! — не унімався Дим. Його вигляд мені не сподобався: брудний, розхристаний, він скидався на *человека* після бійки. Хоч так воно й було, але ж це не виправдання, щоб мати такий вигляд. Об Димову бандану на шиї наче хтось ноги витер, маска злізла з обличчя, і на ньому лишився бруд з підлоги. Ми затягли Дима в провулок і заходилися приводити його в норму — наслинили наші бандани й ну вмивати йому писок. Старалися для того суцього сина. До «Герцога Нью-Йоркського» повернулися *очень бистра*: глянувши на годинник, я побачив, що ми впоралися менш ніж за десять хвилин. Бабушенці так само сиділи й цмулили пиво з віскі, яке ми їм купили.

— Привіт, *красавиці*! — звернулися ми до них. — Чого ще бажаєте?

— Ви дуже добрі, хлопчики, — завели вони ту саму пісеньку, — хай береже вас Бог.